

Şarkı Söyleyen Kadınlar (2013)

Reha Erdem

GENEL BAKIŞ

Yönetmen Bir kaç kısa filminden sonra *A Ay* adlı uzun metrajlı filmi ile yönetmenliğe başlayan Reha Erdem günümüze dek yaptığı filmlerle yeni Türk sinemasının önemli temsilcilerinden biri olur. Çok sayıda reklam filmi de çeken Erdem, farklı dallarda eğitim görmüş, Fransa'nın en başarılı film okulu La Femis'de sinema okumuştur. Filmlerinin senaryolarını da yazan Erdem, pandemi döneminde bilgisayar ve kameraları kullanarak çektiği *Seni Buldum Ya* adlı filmde olduğu gibi farklı anlatım biçimleri denemeyi, *Kosmos*, *Jin* adlı filmlerde olduğu gibi çok farklı öyküler anlatmayı seven bir yönetmen. *Şarkı Söyleyen Kadınlar* yönetmenin sekizinci uzun metrajı.

Film Filmin adı jenerikte şu şekilde ifade edilir: “*Şarkı Söyleyen Kadınlar Ya Da Adem'in Yakarışı*”. Filmin başlıca karakterlerinden Adem gerçekten de sürekli yalvaran, çevresindeki insanlardan yardım, para, şefkat talep eden bir karakter. Ama “yakarış” sözcüğü daha çok tanrı ve dua ile ilişkilendirilebilir. Belki de bu sözcük onun insanlardan umudu kestiğini, tanrıya yakardığını ifade ediyor. Aslında film boyunca Adem'in inanç ve dinle bağlantılı olduğunu gösteren bir sahne yok. Bu yüzden birilerinin hasta olduğunu anlamasını umarak sürekli yardım istemesi, sevgi ve şefkat beklemesi bir çeşit tanrıya yakarış gibi değerlendirilebilir. Reha Erdem bu kez yetişkinlerin dünyasına, kadın ve erkekler, baba ve oğul, insan ve doğa arasındaki ilişkilere odaklanıyor filmde.

Sinemasal Anlatım Ada, evleri, sokakları, ormanlık alanları ve deniziyle yönetmene karakterlerin gittikçe ıssızlaşan hayatını, distopik denebilecek durumları, içlerinde kopan fırtınaları ve doğanın çığlığını anlatmak için oldukça elverişli bir mekan sağlıyor. Karakterlerin birbirlerine uzaklığını, yalnızlıklarını anlatan uzak çekimler kadar duygusal iniş çıkışlarını gösteren yakın çekimler de anlatıya çok şey katıyor. Reha Erdem pek çok filminde olduğu gibi *Şarkı Söyleyen Kadınlar*'da da bize belirli bir mekan, kent, bölge adı vermiyor. Film tarihsel, zamansal ve coğrafi bir bağlama oturtmadan Türkiye'ye ait bir hikaye anlatıyor. Filmde bir kaç kez işittiğimiz bir anlatıcının sesi bize tinsel, felsefi bir şeyler söylüyor. Bu yorumlayıcı erkek sesi filmin mistik ve metafizik öğelerine dinsel bir karakter veriyor. Erdem, hemen tüm filmlerinin yapımcısı Ömer Atay ve görüntü yönetmeni Florent Herry ile bu filmde de biraraya gelmiş. Filmin kurgusu yönetmene ait. Zaman atlamaları, gereksiz her şeyden arındırılmış bir kurgu da diğer öğelerin yanı sıra, filmi ana akım sinemanın gerçekmiş gibiliğinden uzaklaştırıyor. Film 128 dakika uzunlukta.

KİŞİLER

Esmâ	Kırklı yaşlarda, adalı bir kadın. Mesut'un gündelikçisi.
Adem	Otuzlu yaşlarda genç bir adam. Mesut'un oğlu.
Meryem	Yirmili yaşlarda genç bir kadın.
Mesut	Ellili yaşlarda bir erkek. Adem'in babası.
Doktor	Ellili yaşlarda bir erkek. Meryem'in yeni eşi.
Emin	Kırklı yaşlarda bir erkek. Esmâ'nın akrabası.
Hale	Otuzlu yaşlarda bir kadın. Hostes. Adem'in eşi.
Eski eş	Yirmili yaşlarda bir erkek. Meryem'in boşandığı eşi.
Fotoğraflı Kadın	Ellili yaşlarda bir kadın. Kayıp oğlunu arıyor.

ÖYKÜ

Ada depresyon tehlikesi altındadır. Herkesten evlerini tahliye edip adadan ayrılmaları istenir. Çoğu kişi yanlarına alabildikleri eşyalarla adayı terk eder. Atlar hastalanıp ölmekte, sık sık elektrik kesilmekte, uzun zamandır evlere su verilmemektedir. Mesut'un evinde gündelikçi olarak çalışan Esmâ onun her türlü işini görmektedir. Esmâ'nın akrabası Emin adanın hastalanan atlarını iyileştirmeye çalışmakta, ölen atları gömmektedir. Mesut'un oğlu Adem hastalandığı, tahlil ve tetkiklere verecek parası olmadığı için adaya gelir. İşten de çıkarılmıştır. Eşi Hale de artık ona yardım etmeyeceğini söylemiş, Adem onun altınlarını da gizlice almıştır. Bunu fark eden Hale Adem'den boşanmak ister. Adem boşanmamak için direnir. Meryem eşinden boşanıp adaya gelir. Esmâ ona doktorun muayenhanesinde iş bulur. Kısa bir süre sonra yaşı ondan epeyce büyük olan doktor, Meryem'le evlenir ama hem geçmişiyile ilgili Meryem'i

eleştirdiği hem de doktorun eskiden kötü şeyler yaptığını öğrendiği için Meryem yeni eşinden uzak durur. Adem'in hastalığı ilerler, babasıyla çatışması da devam etmektedir. Bir gün Adem ölür. Esmâ onu duaları ve metafizik gücüyle hayata döndürür. Adem çevresindeki varlıkların derinlerini ve acılarını fark etmeye başlar. Meryem'in eski eşi onu bulur, Meryem doktordan çaldığı parayı verip ondan kurtulmak ister. Adem yeniden hastalanır. Esmâ'nın yardım edeceğini, kendisini yeniden iyileştireceğini düşünür. Ama bu kez Esmâ, Meryem ve Hale'nin de yardımıyla Adem'in tekrar ölmesini sağlar.

SAHNELER

Fırtına Esmâ gök gürültülü bir gecede şiddetli rüzgarın etkisiyle yalpalayarak ağaçlar arasında yürümektedir. Ağacın birinden bir dal kopar, Esmâ'nın başına düşer. Esmâ sendeler ama ayakta durur. Başını kaldırıp gökyüzüne bakar gibi bakar. Beyaz bir at onu seyretilmektedir. Esmâ bir süre durup gökyüzüne baktıktan sonra yürümeye devam eder. Bir bahçe kapısından girecekken bu kez daha kalın bir ağaç dalı tam önüne düşer. Esmâ kahvehaneden içeri girer. Masalardan birine başını dayayıp uyuya kalmış Emin'i uyandırır. Birlikte çıkarlar. Adam, kahvehanenin önüne bağlı atı çözer, hep birlikte yürürler. Emin, atı evin altındaki ağıla sokar. Esmâ portatif bir yatağı açıp yatar. Emin evin önündeki bankta kitap okurken Esmâ yatağında dua eder. Gök hâlâ gürlemektedir.

Kan Hale hazırlanıp evden çıkmadan önce kapıyı açıp Adem'e bakar, uyumaktadır. Adem uyanır. Eline kan bulaşmış olduğunu fark eder. Korkuyla kalkıp vücudunu kontrol eder.

Telefon Deprem tehlikesi nedeniyle insanlar adayı terk ederken Meryem vapurla adaya gelir. Televizyon kanallarında sürekli bu tehlikeden ve insanların tahliye edilmesinden söz edilmektedir. Spiker haberi okurken Mesut inanmamış gibi sinirli sinirli söylenir. Telefon çalar. Esmâ telefonu açıp Mesut'a oğlunun aradığını söyler. Mesut gözünü televizyondan ayırmaz. Esmâ, telefonun diğer ucundaki kişiye "Arayacakmış" der ve kapatır. Elektrik kesilir. Mesut dışarıdaki jeneratörü çalıştırmak ister, beceremeyince Esmâ'yı çağırır. Esmâ bir iki düğmeyi çevirir, jeneratör devreye girer. Esmâ, hatırlatmak için Mesut'a "Oğlunuzu arayacaktınız" der. Mesut aniden sancılanmış gibi göğsünü tututup doktor çağırmasını ister. Önce Esmâ, Mesut'un nabzını yoklar. Doktor gelir. Mesut'un tansiyonunu ölçer, yeni bir ilaç yazar. Mesut reçeteyi ilacı alması için Esmâ'ya verir. Esmâ telefonu yeniden hatırlatır. Mesut sinirlenir, "Sen işine bak" der

Karşılaşma Esmâ eczaneye giderken Meryem'le karşılaşır. Onu görünce sevinmiş gibi gülümser. Meryem durmadan yanından geçer ama biraz ileride dönüp Esmâ'ya bakar.

Adem'in borç arayışı Doktor, Adem'i muayene etmiştir. Sağlık sigortasının olup olmadığı sorusunu Adem "Yok ama hallederim" diye yanıtlar. Muayeneden çıktıktan sonra Mesut'u arar. Daha sonra markette alışveriş yaparken başka birini arayıp borç ister. Markette selamlaştığı kadının evinde yataktadırlar. Kadın hastalığını fazla ciddiye aldığını söyler, Adem "Korkuyorum" diye yanıtlar. Kaba bir şekilde kadının üzerine çıkar ama kadın onu itip uzaklaştırır. Esmâ ormandaki patikadan Mesut'un evine doğru yürürken ağaçların arasında bir geyik gördüğünü zanneder. Heyecanla Mesut'a söylemek için heyecanla eve koşar. Mesut o sırada banyoda saçını boyamaktadır. Esmâ girince sinirlenip onu azarlar. Esmâ yerleri silerken Mesut banyodaki işini bitirip çıkar. Esmâ ona bir geyik gördüğünü söyleyince Mesut "Rüya görmüşsün" diyerek onun heyecanını yok eder. O sırada telefon çalar, arayan Mesut'un oğlu Adem'dir. Adem babasından borç ister. Babası hastalık yalanıyla para istediğini düşünüp "Artık benden sana para yok" der. Adem işinden de ayrılmıştır. Mesut bu yüzden de ona öfkeli.

Ölen atlar Belediye, halkın adadan ayrılması için sürekli anons yapmakta, kimi ada sakini toplayabildiği eşyasıyla gitmektedir. Ada yavaş yavaş boşalırken dükkanların çoğu kapanır. Adadaki atlar da hastalanıp ölmeye başlar. Emin, ölen bir atı ormanda kazdığı yere gömer.

Bozulmuş bir evlilik Adem evdeki tüfekle nişan alarak odadan çıkar. Eşi Hale işten dönmüştür. Adem emar için para ödemesi gerektiğini söyler. Hale ona neden sevgililerinden istemediğini sorar ve cevabı beklemeden, umursamaz bir tavırla "Bu da sana verdiklerimin sonuncusu olsun" diyerek çantasındaki parayı ve nikah yüzüğünü verir.

Ormandaki genç kadın İnsanlar teknelerle adayı terk etmektedir. Esmâ iskelenin önünden geçerken merdivene oturmuş, ağzında sigara kucağında büyük fotoğraflar tutan bir kadın görür. Genç bir erkeği gösteren fotoğrafın üstünde "Kayıp" yazmaktadır. Esmâ ona kayıp kişiyi hiç görmediğini söyler şefkatle. Akşam ormandaki patikada yürürken bir ses işitir. Feneri o yöne tuttuğu zaman genç bir kadın görür. Bu Meryem'dir. Yanına yaklaşıp, merhametli bir tavırla "Sana bir kötülük yapmışlar" der. Meryem'i alıp evine getirir. Evin önünde duran atın yanındaki adamı ona tanıtır: "Bu Emin, benim akrabam". Esmâ, Meryem'e kendi yatağını verir, o da karşısındaki koltukta yatar. Meryem'i işe alan ama bir yandan da taciz eden pastane sahibinden söz edip kendi aralarında eğlenirler. Adam, Meryem'den göğüslerini göstermesini istemiş, işini kaybetmek istemeyen Meryem bu isteği yerine getirmiştir. Ama adam göğüslerine dokunmaya kalkışınca Meryem oradan ayrılmıştır.

Adem'in hastalığı Doktor, Adem'e sonuçların pek iyi olmadığını, başka tahliller gerektiğini söyler. Adem satmak için eşinin altın takılarını alır, vapura binip adaya, babasına gider. Bitkin bir haldedir. O sırada Mesut'un evine ziyarete gelmiş olan adanın doktoru Adem'i muayene edip raporları inceler. O sırada Esmâ, Meryem'i getirip onlara tanıtır. Hem doktor hem Mesut, Meryem'e erkekçe bir ilgiyle bakarlar. Doktor, Meryem'i temizlik yapması için muayenehanesinde işe alacaktır.

Doğayla bütünleşmek Esmâ ile Meryem ormanda dolaşırken Esmâ ağaç dallarını başına takarak geyik taklidi yapar. İki kadın kuşlar, atlar ve ağaçlar arasında kuş sesi taklidi yaparak birbirlerine seslenirler.

Korkmak Adem, Esmâ'nın Mesut'a hazırladığı enginar yemeğini yediği için Mesut her ikisine de kızar. Adem hasta olduğunu belirtip "Böyle mi baba olunur" diye alçak sesle sorar. Köpek dışarıda sürekli havlamaktadır. Adem onu sevmediği için içeri alamazlar. Telefon çalar. Adem'in eski iş yerinden biri arar. Esmâ uyuduğunu söyleyince Adem telaşlanır, orada olduğunu belli ettiği için Esmâ'ya kızar. Mesut söylenmeye devam etmektedir. Adem yine başı önünde fısıldar gibi bir sesle "Korkma senin evinde ölmem" der. Esmâ yanına çömelip babasından da ölümden de korkmamasını söyler Adem'e. Adem sinirlenir.

Havuzda Mesut'la doktor yüzme havuzunda sohbet ederler. Doktor, Adem'i kastederek "Sende mi kalacak hep" diye sorar. Mesut düşüncelidir. Elektrik kesilir.

Muayene ücreti Meryem, doktorun hastasını içeri aldıktan sonra bidonlara su doldurup depoya taşır. O sırada muayene biter. Yaşlı kadın hasta muayene ücretini Meryem'e uzatır. Meryem parayı almak istemez. Doktor merdivenin başında durup ücreti alması gerektiğini ona hatırlatır.

Yalan söylemek

Hale vapurdan iner. İskelede oğlu kayıp perişan haldeki kadını görür. Kadın kucığında aynı fotoğraflar, acıyla inlemektedir. Hale iskelenin önünde at arabasında uyuklayan Emin'i uyandırır, arabaya biner. Altın takılarını çaldığı için Adem'i aramaya gelmiştir. Adem'i babasının evinde bulur, altınlarının hesabını sorar. Adem çalmadığını söyler. Hale öfkeli, Adem'in birinden rüşvet aldığını, sonra da rüşveti veren kişiyi ihbar ettiğini, bunlar nedeniyle işten çıkarıldığını iddia eder. Mesut oğlundan ne kadar utandığını haykırır, "yalan söylüyorsun" ithamları ortaya saçılır, birbirlerini suçlarlar. Esmaya araya girmeye çalışır ama başaramaz. Adem bayılıp yere yığılır. Doktoru çağırırlar. Adem, Hale'ye "Sen çok kötü bir insansın" der. Hale ağlamaya başlar. Adaya vapur seferleri azaltılmıştır. Hale dönmek için ertesi günü beklemek zorundadır.

Geyik

Akşam kahvehanede oturmuş televizyon izlerken pencereden bir karaltı görür. Dışarı çıkıp ormana yürür. Kahvehaneye döndüğü zaman geyiği gördüğünü, birbirlerine baktıklarını söyleyip masada uyuklayan Emin'i uyandırır. Onlar çıkınca kahvehanedekiler Esmay'ın akıl sağlığının yerinde olmadığına ilişkin dedikodu yaparlar.

İyi geceler öpücüğü

Mesut, Ademin yattığı odada ve çantasında altınları arar. Salonda uyuyan Hale'ye gelip bir şey bulamadığını söyler, özür diler. İyi geceler dilerken Hale'yi yanağından öper. "Sakin unutma, bu ev sana hep açık" diye ekler. Oda kapısını aralamış onlara bakan Adem bunlara tanık olur.

Kaplan hikayesi

Meryem'le Esmay ormanda gezinirler. Esmay, bir kaplanla onu terbiye eden kadının hikayesini anlatır. Bu hikayeden yola çıkarak uydurdukları bir şarkıyı söyleyip, tuhaf, hayvansı sesler çıkartarak dans ederler.

Evlenme teklifi

Meryem, doktorun ev-muayenehanesindeki bir odaya taşınır. Doktor, oraya henüz gelmiş olan ve yerleşmeye çalışan Meryem'in odasına girip kapının yanındaki sandalyeye ilişir. Biraz çekinerek Meryem'e evlenme teklifi eder. O sırada Meryem'in daha önce evlenip boşandığını bildiğini de söyler. Meryem "Düşünüyorum" diye cevap verir. Doktor odadan çıkar.

Su bidonları

Meryem muayenehaneye su taşırken ağaçların arasındaki çimenlere yatmış olan Adem'i görür. Yanına yaklaşıp iyi olup olmadığını sorar. Adem doğrulur, "O evde artık duramıyorum" der bitkin bir sesle. Herkesin ona karşı olduğunu anlatır. Meryem onu teselli etmeye çalışırken Adem elini onun bacağına koyunca Meryem gitmesi gerektiğini söyleyip oturduğu yerden kalkar. Adem kendisini de götürmesi için yalvarır. Doktor, onları bir ağacın arkasına saklanmış izlemektedir. Yakalanmamak için hızlıca eve döner. Kapının önünde Meryem'in bıraktığı su bidonlarını görür, öfkeyle tekme atıp devirir. Bidonlardaki su dökülür. Meryem dönünce bidonları alıp tekrar çeşmeye gider.

Emin'in kitabı

Adem Esmay'nın evine gelir. Evde kimse yoktur. Derme çatma kapıyı açıp içeri girer. Giysi dolabında Esmay'nın iç çamaşırını bulur, koklar. Emin'in okuduğu kitabı karıştırır, yere atar. O sırada Emin elinde bıçakla yaklaşıp Adem'i yere yatırır. Kitabını alınca Adem'i bırakır. Kitabı masaya koyar. Artık Adem'le ilgilenmemektedir. Adem usulca kapıdan çıkıp kaçar.

Adem'i göndermek

Adem ormanda koşarken düşmüş, dizini yaralamıştır. Doktoru çağırırlar. Doktor önemsiz bir yara olduğu için bir merhem verir sadece. Çıkarken Mesut'u bir kenara çekip Adem'in raporlarını incelediğini, durumunun vahim olduğunu söyler. "Koy cebine parayı gitsin tedavi olsun. Gönder sen bunu" der ısrarla.

Deprem Meryem, televizyonda maç izlemekte olan doktora evlenme teklifini kabul ettiğini söylemeye çalışır. Doktor, Meryem daha sözünü bitirmeden diz çöküp ona sarılır. O sırada ev ve eşyalar sallanmaya başlar, deprem olur. Atlar huysuzlanır, kışner, adada kalmış az sayıdaki insan evlerden dışarı çıkar, arabaların alarmları ötmeye başlar. Deprem kısa sürer.

Boşanma dilekçesi Hale yine adaya gelir. Vapurdan inince kıyıdaki duvara oturup sigara yakar. Bir adam ondan sigara ister. Hale boşanmak için dilekçe imzalatmaya gelmiştir. Adem imzalamayı reddeder, kendini odaya kilitlet. Mesut zorla kapıyı açıp dilekçeyi imzalaması için baskı yapar.

Nikah akşamı Doktor ile Meryem'in nikahları kıyılmış akşam evde yemekli bir toplantı düzenlerler. Müzik çalınır, Konuklar ve ev sahibi dans ederler. Meryem ve Esmâ istemedikleri için doktor ile Mesut birlikte Türkçe bir tango eşliğinde dans ederler. Adem dışında herkes mutlu görünmektedir. Dans sırasında elektrik kesilir. Esmâ gidip jeneratörü çalıştırır. Gecenin ilerleyen saatlerinde doktor bir aşk şiiri okumaya başlar. Adem, eşinin göğüslerine dokunmak ister, Hale engeller. Epeyce içmiş olan Adem sandalyenin üstüne çıkıp babası ve kendisiyle ilgili bir şeyler söylemeye çalışır. Esmâ ve Hale onu sandalyenin üzerinden indirirler. Köpek ısrarla havlar.

Meryem'in göğüsleri Meryem yatak odasında ayakta bekler. Doktor gelip onu soymaya başlar. "Keşke o adama göğüslerini göstermeseydin" der. Meryem utançla göğüslerini kapatarak önce yatağın kenarına çömelir sonra koşarak dadan çıkar.

Ümit vermek İskelenin yanında ondan sigara isteyen adam ormanda yürüyüş yapan Hale'nin peşinden gelir, Hale korkarak Esmâ'nın evine kaçar. Adam, Hale'nin ona ümit verdiğini iddia eder. Hale gerçeği anlatınca Esmâ gidip adamla konuşur. Adam bozulup uzaklaşır. Belediye hoparlöründen atların hastalandığı ve atlarla her tür temasın yasak olduğu anonsu yapılır.

Su Meryem reçetesindeki ilaçları doktorun dolabından alıp gizlice yaşlı hastaya verir. Ama doktor bunu görür, Meryem'e, yaptığı her şeyi bildiğini söyler. Meryem ağlar. Doktor tuvalet lavabosunun musluğunu açar. Meryem'e ne zaman kızsada depodaki suyu boşaltmak, onun ağır su bidonlarını taşımasını sağlamak için muslukları açıp depodaki suyu boşa akıtır.

Ya ölü...ya kimsesiz Mesut, oğlu Adem'e gidip tedavi olmasını, parayı dert etmemesini söyler. Adem "Git başının çaresine bak diyorsun" diye yanıtlar. Ardından yine kendine acındırmak için kısık bir sesle ekler: "Ya ölü... ya kimsesiz". Mesut dışarı çıkar, boş sokaklarda "Samba" diye bağırıp el çırparak köpeğini arar.

Peki beni kim yarattı? Esmâ, Adem'in yaralı dizine ilaç sürerken Mesut'un köpeği Samba'nın yerini bilip bilmediğini sorar dikkatli bir kibarlıkla, onu sinirlendirmekten kaçınarak. Adem birden Esmâ'ya saldırıp tecavüz etmek ister gibi onu yatağın üstüne yatırır. Esmâ "Ağabey yapma...Beni allah yarattı" diye yalvarır. Adem yere düşer, "Peki beni kim yarattı" diyerek ağlar. Esmâ onun başını okşayıp "Seni de allah yarattı" der.

Kötülerin gözleri Esmâ ile Meryem ormanda ağaçların arasına yatıp "Rüzgar çıkar, kötülerin gözleri tozla dolar. Rüzgar dolar, kötülerin gözleri çıkar" diye tekerleme söyleyerek eğlenirler. Eğlence birbirlerine hırkalarıyla vurup kovalamakla devam eder.

İftira Mesut masanın üzerine para koymuş, oğlundan gitmesini istemiştir. Adem "Ya ölü ya kimsesiz" diyerek ağlamaya başlar. Öfkeyle sandalyeye tekme atar. Bir anda ağlaması durur. Odasına doğru yürürken "Emin, Esmâ'nın kardeşi değil. Aynı yatakta yatıyorlar" der, kapıyı açtıktan sonra yere yığılır. Mesut, Esmâ'nın parasını verip evine gitmesini söyler. Esmâ durumu anlayamaz. Mesut, "Bana yalan söylenmesinden hiç hazzetmem" der.

Aşağılamak Meryem, doktor eşiyile uyumamakta daha önce yaptığı odayı kullanmaktadır. Doktor odadaki haberleşme hoparlöründen ona seslenir, "N'olur konuş benimle" diye yalvarır. Meryem ses çıkarmayınca kapıyı açıp içeri girer. "Beni artık bu kadar

aşağılamaktan vaz geçsen” deyip Meryem’in yanna oturur. Meryem ağlamaktadır. Doktor, ona bir baba, bir eş gibi konuştuğunu söyleyerek öğüt vermeye çalışır. Meryem, doktorun elini tutup “N’olur bu kadar sert olmayın insanlara, kendinize” deyince doktor sinirlenip odadan çıkar.

Akşam yemeği Esma, Mesut’a akşam yemeği getirir. Mesut istemez, tencereyi almadan onu gönderir. Ama kısa bir süre sonra pişman olup dışarı çıkar, Esma’ya seslenir. Esma uzaklaşmıştır, duymaz. Patikada yürüyerek evine dönerken bir ses duyar. Sesin geldiği yöne gider. Kayalıkların ucuna kadar gelip aşağıdaki ağaçların arasına bakarken aşağıya düşer. Sabah, Emin onu aşağıdaki kayalıkların arasında baygın halde bulur.

Eski eş Meryem eve dönerken eski eşinin onu beklediğini görür. Genç adam hasta olduğunu, Meryem’den başka kimsenin olmadığını söyler. Meryem cebindeki parayı verip oradan uzaklaşır.

Oğul Mesut kendi giysisini giyen Adem’e snirlenir. Bağırmağa başlayınca Adem, “Şiddet yok babacım, çünkü ölüm var” der. Adem, babasının köpeğine verdiği değeri görmektedir. Samba’ya “Onun oğlu sensin” der. Babasına bakarak “Senin Hale’de bile gözün var” der. Mesut öfkelenir, küfrederek gitmesini ister. Adem yere yatmış ağlamaktadır.

Doktoru sevmek Meryem, doktorun kilitli dolabındaki paraları bulup bir miktarını alıp eski eşine verir. Tepedeki çay bahçesinde buluşurlar. Genç adam onunla yeniden birlikte olmak istemektedir. Meryem, doktora söz verdiğini söyleyerek yanından uzaklaşır. Adam onu bırakmaz, yere diz çöküp yalvarır. Parası için sevmediği bir adamla evlendiğini iddia eder. Meryem, “Söz verdim, seveceğim” der ve gider. O sırada Mesut onları izlemekte ve konuştuklarını dinlemektedir. Doktor, Meryem’i yaşlı adamları tuzağa düşürmekle suçlar. Meryem, “Amacım sizi sevmek” dese de iki adam buna pek inanmış görünmezler.

Saldırı Ada her geçen gün terk edilmiş bir kasabaya benzemeye başlamıştır. Esma ile tepede bir ağacın altında oturan Meryem eve dönmesi gerektiğini söyler. Hava kararmıştır. Esma ona el fenerini verir. Ormanlık yolda yürürken bir adam Meryem’e saldırıp vurur. Meryem yere düşünce kaçıp gözden kaybolur. Meryem hasta yatağında yatarken adamın sol elinde yüzük olduğunu söyler. O anda odada bulunan ve sol ellerinde yüzük olan üç erkek şüpheli duruma düşerler: Mesut, Doktor ve Adem. Adem, Meryem’e sarılıp yalvarırcasına sorar: “Hangimizdik?”. Hale ve Esma ona engel olmaya çalışırken Adem, doktor hakkında bir gerçeği açıklar. Onun yıllar önce işke görenlere sağlam raporu veren bir cellat olduğunu söyler.

Üç kadın Esma, Meryem ve Hale ağaçların altında oturup darp olayını neden polise şikayet etmediklerini konuşurlar. Sonra Esma bir şarkı tutturur, diğerler de ona katılır: “Rüzgar rüzgar al götür, rüzgar aklımı süpür.”

Unutulamayanlar Meryem evin deposuna hiç durmadan su taşır. Doktor onu durdurup af diler. Meryem, “Gerçekten işkenceci miydiniz?” diye sorunca doktor dönüp koşarak eve girer. Meryem gece doktorun odasına girer. Doktor yataktadır. Aynalı dolabın üstünde bir tabanca durmaktadır. Tabancayı alıp doktorun başına doğrultur. Doktor gözünü açar ama yeniden kapatır. Meryem tabancayı bırakıp odadan çıkarken doktorun gözlerinden yaş akar.

Vicdanı hatırlamak Doktor yaşlı bir hastayı yolcu ederken hastanın uzattığı parayı kabul etmez. Meryem az ötede bir odada koltuğa uzanmış dinlenmektedir.

Ölmenin vakti Meryem ve Esma, Adem’in ölüm haberini alır almaz Mesut’un evine giderler. Doktor da gelir. Mesut üzgündür. Esma, Adem’in yattığı odaya girer, üstündeki örtüyü açar, dua ederek Adem’i kucağına alıp sarsar. Doktor ve diğerleri odaya girdiği zaman Esma yerde yatmaktadır, Adem ise gözlerini açmış, hayata dönmüştür. Hepsi şaşkındır. Mesut “Sen ne yaptın, bu nasıl bir şey?” diye Esma’ya hayret ve sevinçle sorar. Yerden kaldırdıkları Esma yeniden bayılır. Emin, atıyla birlikte dışarıda beklemektedir. Esma’yı arkasına bindirip atıyla eve götürür. Fırtınalı, gök gürültülü, şimşeklerle aydınlanan gecede onların at üzerindeki yolculuğunu izlerken dış sesi duyarız: “Zaman sadece Güneşin, Ayın, yıldızların hareketiyle mi doluyor? ... her insan için her şeyin ayrı bir vakti var. Doğmanın bir vakti var ve ölmenin vakti var. Ağlamanın ve gülmenin vakti var. Susmanın vakti var ve söylemenin vakti var”.

Hastalık nerede?

Mesut onu ziyarete geldiğinde Esmâ hala bitkin bir halde uyumaktadır. Birkaç gün dinlendikten sonra kendine gelir, canlanır. Üç kadın ormanda oturup sohbet ederlerken aşağıda bir yerde Adem'in bağırarak onlara bir şeyler söylemeye çalıştığını duyarlar. Adem, hastalığının vücudunda değil kafasında olduğuna dair bir şeyler anlatmaktadır. Esmâ, Meryem ve Hale "En rahat yatak deniz, en geniş deniz" diye bağıırıp kollarını kuşlar gibi açıp bağıırır. Sonra aşağıya, kıyıya inip denize girerler.

Hastalık çoğalıyor

Emin vücudundaki yaraya pansuman yapar. Doktor, Meryem'e kendisinden korkmamasını, birlikte Güneye gidebileceklerini, istemiyorsa kendisiyle hiç konuşmamasını, varlığını unutmamasını söyler yalvararak. O sırada Meryem'in ateşi olduğunu fark eder. Meryem ayakta duramaz, koltuğa yığılır. Doktor suçluluk duygusuyla "Bakamadım sana" der.

Adem anneyi arar

Adem sokakta kayıp oğlunu arayan kadınla karşılaşır. Ona "Anneciğim" der. Kadın soğuk bir şekilde ona evine gitmesini söyler. Adem sokakların daha güvenli olduğunu iddia eder. Koşup evin bahçesine sakladığı altınları çıkarır. Mesut şaşkınlıkla onu izlemektedir. Adem, Hale'nin bulması için altınları masanın üstüne serer. Önce Mesut'a "Babacığım" diye sarılır ardından Samba'yı okşayıp öper. Temiz, düzgün giyinmek için babasından bir gömlek ödünç ister. Daha önce giysisini kullandığı için kızan Mesut bu kez "Tabii oğlum, hepsi senin" der. Babasının giysileri doğru düzgün uymamış, gömlek büyük, pantolon kısa gelmiştir ama Adem dert etmez. "O kadını bulmalıyım" diyerek aceleyle evden çıkar. Mesut ona harçlık verir.

Meryem'in yatağı

Doktor eve Meryem için bir yatak getirtir. Yatağı taşıyanlardan biri Meryem'in eski eşidir. Meryem onu görünce sevinir. Adam onun yüzündeki morlukları görünce doktorun Meryem'i dövdüğünü zanneder, doktora saldırır. Meryem ve diğer taşıyıcı araya girer. Doktor tabancasını alıp gelir ama adam koşarak kaçmaktadır. Doktor ardından koşarak ateş eder. Yetişemeyeceğini anlayınca takip etmekten vaz geçer.

Başkalarının acıları

Adem önce yıkık dökük bir evde sonra ormanda seslenerek kadını arar. O sırada hastalanmış, can çekişen bir at görür. "Günlerimi boş sözlerle harcadım, sana, senin çektiğin acılara kör kaldım" diyerek atın yarasına dokunur. Emin arkadan yetişip onun ellerini ilaça temizler. Atlardaki hastalık bulaşıcıdır. Emin uzaklaştıktan sonra Adem atın yanına uzanıp bir süre orada yatar. Ormanda arayışını sürdürürken Meryem'in eski eşiyle karşılaşır. Adamın yaralı ve aç olduğunu düşünür, onun koluna girip çarşıya götürür. Cevabını beklemediği halde "Kim yaptı size bu kötülüğü" diye sorar. Açık bir lokantada adama yemek ısmarlar. Adam yemeğini yerken Adem ilk kez fark ediyormuş gibi söylenir: "Ne çok yaralı insan, ne çok yaralı hayvan..." Adam yemeği bitirince teşekkür eder. Adem masanın üstüne para koyar. O sırada üç polis kayıp oğlunu arayan kadını kollarından tutmuş götürmekte, kadın gitmemek için direnmektedir. Adem koşup kadını kurtarmaya çalışır. Polislerden biri Adem'i yere yatırıp küfrederek, babasının hatırına onu içeri atmayacağını söyler. Bunlar olurken Meryem'in eski eşi masadaki parayı alıp oradan sığır.

Bir işaret

Akşam olmuş, hava kararmış, Adem eve dönmemiştir. Mesut, Esmâ ve Hale her yerde onu ararlar. Arama sabaha kadar sürmüştür. Esmâ ormanın içinde oturup bir yol göstermesi, bir işaret vermesi için allaha yakarır. Oracıkta yığılıp uyur. Güneş iyice yükselince uyanır. Etrafına bakarken bir geyik görür. Geyik kaybolunca onun peşinden gider, Adem'i ağaçların arasında boylu boyunca uzanmış bir halde bulur. Başını dizlerine koyar. Adem "Gücüm bitmiş benim" deyince Esmâ "Ben götürürüm seni" diye yanıtlar. Adem, "Çocuğun gibi...Yeniden doğurdun beni" der. Esmâ onu kucağına alıp taşır. Patıkaya çıktıkları zaman Meryem ve Hale koşarak yardıma gelir. Adem yine güçten düşmüştür. Doktor uyuması için gelip iğne yapar. O sırada Adem, doktorun yüzündeki acıdan, küçük, tatlı, isyankar kızın ona acılarını hatırlattığından söz eder ve babasına sorar, "Baba sen ne yaptın bize?". Adem uykuya dalınca Mesut onu İstanbul'a götürüp tedavi ettireceğini söyler.

Ağaç

Esmâ ormanda yürürken tam yanına kocaman bir ağaç devrilir. Tanrıyla konuşmaya başlar Esmâ, yolunu hep onun sayesinde bulduğunu söyler. Ağaca sarılıp mırıldanır. Arkadaki ağaçlardan biri şiddetli rüzgar varmış gibi dalgalanmaktadır. Oysa diğer ağaçlar hareketsizdir.

Ölüm

Elektrik yine kesilmiştir. Mesut, karanlıktan söz edip artık adada hayat olmadığını söyler. Hale karanlığın da hayat olduğunu iddia eder, belli belirsiz bir ezgi mırıldanmaya başlar. Meryem de koltuğa uzanmış mırıldanmaktadır. Adem henüz uyanamamıştır. Esmâ jenaratörün bozulduğunu, parça değiştirmek gerektiğini söyler Mesut'a. Musluktan akan su kahverengi paslı bir sudur. Hale de Adem'in uyanmamasından endişe eder. Mesut televizyonu açar ama görüntü bozuktur. Meryem gelir. Üç kadın Adem'in yatağının başındadır. Adem uyanıp konuşmaya başlar: "Her yanımdı doldu... Demek ki geri dönüş bunun içindi". Doğrulup Esmâ'ya sarılır. Diğerleri de katılırlar, birbirlerine sarılırlar. Esmâ aşırı bir güç harcar, diğer iki kadın yardım eder, Adem soluksuz kalıp ölür. Mesut odaya girince "Ne yaptın oğluma deli kadın" diyerek Esmâ'nın üstüne saldırır. Tüfeğini alıp arkalarından gidecekken köpeği Samba ona engel olmaya çalışır. Mesut, çok sevdiği köpeğini vurur. Emin, Esmâ'yı kaçıtır. Meryem ve Hale ormana sığınır. Artık korkmadıklarını söylerler. Jenaratör patlar. Jenaratör kulübesi yanarken itfaiye gelir. Ormanda bir geyik görünür.

KARAKTER ÇÖZÜMLEMESİ

Esmâ

Kırkly yaşlarda, adalı bir kadın. Mesut'un gündelikçisi. Esmâ, inançlı, sezgileri kuvvetli, iyiliksever, becerikli ve biraz da gizemli yönleri olan bir karakter. Ormanda geyik gördüğünü iddia ettiğİ için ada sakinleri tarafından ciddiye alınmaz ve hatta akıl sağlığından kuşku duyulur. Ağzından dinsel ifadeler eksik olmaz. Doğa ile uyumu güçlüdür. Ormanda dolaşırken mutlu, huzurlu, neşelidir; orada olduğı zaman insanların kavgalarını, sorunlarını tamamen unuttur sanki. Zaman zaman ilginç ama inanılması güç hikayeler anlatır. Bunları televizyonda izlediklerinden mi öğrenmiştir, birinden mi duymuştur, kendisi mi uydurmaktadır bilinmez. Yaptığı şeyler o kadar iyi niyetlidir ki bunlardan kötü bir sonucun ortaya çıkması imkansız görünür. Ancak, filmin sonunda belki inancına ve sezgilerine olan körü körüne bağlılığı, belki de çevresindeki insanların çatışmalarına artık katlanamaz hale gelmesi onu kötü bir eyleme yöneltir.

İnançlı

Tanrının ona işaretler göndererek zor anlarda kendisine yol gösterdiğine inanmaktadır. Herkese şefkat ve iyilikle yaklaşır. Ölen Adem'i diriltir. Ancak, doğaüstü güçleri olduğu düşünölen Esmâ'nın karanlık yanı, Adem'i karnına bastırarak öldürdüğü zaman ortaya çıkar. Bunu da iyilik olsun diye yaptığını, böylece Adem'i kurtardığını düşünür belki de. Başkaları onu biraz tuhaf bulur ama Esmâ, tanrıyla iletişim kurduğuna içtenlikle inanmaktadır. Dualarında "Allahım bana bir yol göster" diye yalvarır sık sık. Fırtınada ağaç dallarının kopup hemen yanına düşmesini, yaşlı, çürümüş bir ağacın devrilmesini, geyik görmesini hep tanrıdan gelen işaretler olarak yorumlar.

İyiliksever

Mesut'la oğlu Adem kavga ettiğı zaman, Adem hastalandığında ya da yaralandığında, Meryem işsiz ortada kaldığında hepsine yardım etmeye çalışır. Bazen şefkat ve ilgi göstererek bazen Meryem'e yaptığı gibi yatacak yer ve iş bularak, bazen kavgayı, öfkeyi yatıştırmaya, moral vermeye çalışarak bazen de ölmüş birini dirilterek herkesin yardımına koşar.

Adem

Otuzlu yaşlarda genç bir adam. Mesut'un oğlu. Adem filmin en karmaşık karakterlerinden biri. Bir yanılla yalancı, hırsız, bencil, hain bir yanılla da onaylanmaya ve sevmeye muhtaç, mağdur biridir. Hastalığı, insanı rahatsız edecek ölçüde merhamet beklemesiyle eşini aldatması ve altınlarını çalması arasındaki gidiş gelişleri, hızla değişen, ansızın o yandan bu yana geçebilen bir karakter sergiler. Adem sürekli yalvarır, borç isterken, sevgi ve şefkat talep ederken, tedavi olmak için sürekli yalvarır. Adem'in yakarışları filmin adında ve hikayesinde de belirginleşir.

Yalancı

Adem, eşinin altın takılarını alıp adaya kaçar. Bunları tedavisi için kullanacağını düşünürüz ama hepsini bir çalıllığın altına gömmüştür. Hale altınlarının hesabını sorduğı zaman inkar eder, çalmadığını söyler. Hikaye ilerledikçe ve Adem'i biraz daha tanıdıkça hastalığının da bir yalan olduğunu düşünmeye başlarız.

Bencil

Evde ve adada insanların, hayvanların başına pek çok şey gelir. Herkesin sorunları vardır. Adem, her olayda kendini ön plana çıkarıp o anda olan bitene değil kendi sorunlarına odaklanır. Başkalarının dikkatini de kendi sorunlarına çekmeye çalışır. Meryem ile doktorun evlendikleri akşam

konuklar yemek yiyip dans eder. Adem mutsuzdur, kimse onunla ilgilenmemektedir. Sandalyenin üstüne çıkıp babası ve kendisiyle ilgili bir şeyler söylemeye çalışır. Esmâ ve Hale onu zorlukla sustururlar.

Manipülatif Adem o kadar çok duygu sömürsü yapan ve o kadar çok şefkat ve sevgi talep eden bir karakterdir ki babası ona para verip tedavi olmasını, parayı dert etmemesini söylediği zaman Adem “Git başının çaresine bak diyorsun” diye yanıtlar. Ardından yine kendine acındırmak için kısık bir sesle ekler: “Ya ölü... ya kimsesiz”.

Meryem Yirmili yaşlarda genç bir kadın. Boşandıktan sonra hem çalışıp kendine bir hayat kurmak hem de eski eşinden uzaklaşmak için adaya gelir. İlk bulduğu işte patronu ondan göğüslerini göstermesini istemiş, Meryem işini kaybetme korkusuyla adamın isteğini yerine getirmiştir. Adam tacize devam edince oradan ayrılır. Sakin, iyi niyetli bir karakter ama eski eşi onu bulunca para verip gitmesini sağlamak için doktordan para çalmaktan da çekinmez.

İyilik Meryem ağaçların arasındaki çimenlere yatmış olan Adem’i görür. Yanına yaklaşıp iyi olup olmadığını sorar. Adem doğrulur, “O evde artık duramıyorum” der bitkin bir sesle. Herkesin ona karşı olduğunu anlatır. Meryem yumuşak, dostça bir sesle onu teselli etmeye çalışır. Doktorun yanında çalışmaya başladığı ilk günlerde yaşlı hasta muayene ücretini ödemek ister. Meryem “Borcunuz yok” diyerek almaz. Doktor bu tür iyiliklere itiraz etse de Meryem daha sonra başka bir yaşlı hastaya reçetedeki ilaçları muayenehanenin dolabından alıp verir.

Kötülük Eski eşi adaya gelip Meryem’i bulmuştur. Önce cebindeki parayı verip gitmesini ister. Adamın gitmeye niyeti olmadığını anladığında doktorun kilitli dolabından para alıp ona verir.

Merhametli Doktor, Meryem’i aşağılasa da Meryem ona merhametli davranır. Ayaklarına kapanıp yalvardığı zaman kendisine bu kadar eziyet etmemesini söyler.

Mesut Ellili yaşlarda bir erkek. Adem’in babası. Mesut’un geçmişine ilişkin bir bilgi verilmez. Yalnız yaşamaktadır ama parmağında nikah yüzüğü olduğu için eşini kaybettiğini düşünebiliriz. Sert, baskıcı, keskin kuralları olan bir karakter. Avcılık yapmıştır, evinde tüfekler ve doldurulmuş av hayvanları vardır. Genç görünmek için saçını boyar. Oğlu Adem’den memnun değildir, onu azarlar, aşağılar, isteklerini reddeder ama hikaye ilerledikçe, Adem’in ilk ölümünden sonra birden yumuşayıp oğluna sevecen bir baba gibi davranmaya başlar.

Katı Adem hasta olduğunu söyleyerek babasından para istemek için aradığı zaman telefonda konuşmak bile istemez. “Artık benden sana para yok” der. Adem işinden de ayrılmıştır. Mesut bu yüzden de ona öfkeli. Hale, Adem’in altınları çaldığını, işinden atılma gerekçesini anlattığı zaman Mesut oğlundan ne kadar utandığını haykırır, onu yalancılıkla suçlar. Adem babasının giysisini giyer bir sahnede. Mesut buna sinirlenir, azarlayıp bağırarak giysiyi çıkarmasını ister. Bir başka sahnede ise, Mesut için pişirilmiş yemeği Adem’in yediğini öğrenince sinirlendiğini, Esmâ’yı ve Adem’i azarladığına tanık oluruz.

Baskıcı Hale boşanmak için dilekçeyi imzalamasını ister. Adem kabul etmez, dilekçeyi yırtar. Mesut sinirlenip “İmzala şu dilekçeyi” diye ona baskı yapar. Sonraki sahnelerden birinde Mesut’un Hale’ye sevgiyle yaklaştığını, o evde her zaman bir yeri olduğunu söylediğini ve iyi geceler dileyip yanağından öptüğünü görürüz. Boşanmalarını isterken Mesut’un Hale’ye ilişkin farklı planları olduğunu düşündürür bu sahne.

Doktor Ellili yaşlarda bir erkek. Meryem’in yeni eşi. Doktor yalnız yaşayan, Mesut’la arkadaşlık ederek zaman geçiren, erkek egemen ideolojinin değerlerine sahip bir karakter. Başlarda oldukça kuralcı ve mesafeli, duygusuz bir adam gibi görünür ama hikaye ilerledikçe hem zayıf yönleri hem de geçmişte işlediği suç ortaya çıkar. Yalnızlığı, cinsel açlığı ve zaafı Meryem’i kaybetme olasılığı karşısında onu yalvaran, her koşulu kabul edecek zayıf biri haline getirir. Geçmişte, işkence görenler hakkında düzenlediği raporlarla kurbanların değil işkencecilerin tarafında yer almıştır.

Cinsel açlık Doktor ve Mesut arada sırada kapalı yüzme havuzuna giderler. Orada yaptıkları sohbetlerden birinde kadınların vücutlarından, hangi bölgenin nasıl olması gerektiğinden konuşurlar. Kullandıkları ifadeler, kadınlarda kendi cinsel arzularını tatmin eden unsurları bir cansız varlıktan söz eder gibi, biraz da alaycı biçimdedir.

Zayıf Meryem eski patronuna göğüslerini gösterdiği için doktor tarafından ayıplanır. Bundan sonra Meryem ondan uzaklaşır. Doktorla aynı yatakta uyumaz. Doktor, Meryem'in kendisini bırakıp gideceğinden o kadar korkar ki, isterse kendisiyle hiç konuşmasın, hatta varlığını bile unutsun ama yeter ki onu terk etmesin diye dizlerine kapanıp yalvarır.

Çıkarıcı Mesut, Meryem'le Adem'i ormanda konuşurlarken görünce bunu doktora söyler. Doktor, Adem'in raporlarını incelediğini, durumunun vahim olduğunu belirterek Mesut'tan onu adadan göndermesini ister, buna ikna etmeye çalışır. Meryem'le Adem arasında bir ilişki gelişmesinden korktuğu için Mesut'u Adem'in çok hasta olduğuna inandırmaya çabalar.

Merhametsiz Adayı terk edemeyen yaşlı ve hasta insanlardan muayene ücreti almaya devam etmesi doktorun pek de merhametli biri olmadığı işaretini vermiştir. Daha sonra onun işkence mağdurlarına sağlam raporu vererek hem insani açıdan merhametsiz hem politik açıdan mağdurun değil güçlünün yanında olduğunu öğreniriz. Meryem ona gerçekten işkenceci olup olmadığını sorduktan sonra doktor yaşlı bir hastayı yolcu ederken hastanın uzattığı parayı kabul etmez. Ya Meryem'e hoş görünmek ya da vicdanını temizlemek ister.

Emin Kırklı yaşlarda bir erkek. Esmâ'nın akrabası. Esmâ ile aynı evde yaşamaktadır. Esmâ onu akrabam diye tanıtır Meryem'e ama gerçekte kim olduğunu öğrenemeyiz. Atlarla ilgilenmediği zamanlarda cildi eskimiş bir kitabı okur. Akşamları kahvehanede Esmâ'yı bekler eve dönmek için. Esmâ gelip onu bulunca ata binip eve giderler. Emin hiç konuşmaz. Sessizdir. Filmin en bilinmez ama bir yandan da en tutarlı karakteridir. Okuduğu kitabın ne olduğunu bilmesek de onun için önemli olduğunu anlarız.

Tutarlı Emin, diğer karakterler gibi iniş çıkışları, çelişkileri olan biri değildir. Esmâ'nın bekçisi gibidir. Onu her akşam kahvehanede bekleyip eve götürür. Film, ikisinin at üzerindeki yolculuğu ile biter. Emin atlara bakar, yaralarını tedavi eder, ölen atları gömer, Adem'in ellerini temizler. Bunun dışında kitap okur. Onu kötü bir şey yaparken görmeyiz. Yalnızca kitabının karıştırılıp yere atılmasına sinirlenir ve Adem'e saldırır. Kitabını alınca eski sakin, sessiz haline döner.

Sessiz Emin neden hiç konuşmaz? Filmde bu açıklanmaz. Ama karakterin sessizliği, bir protesto, elinden alınmış bir yeti olmaktan çok tanık olduklarını anlatmamak, dile getirmemek için susması şeklinde yorumlanabilir. Emin susar. Çünkü okuyan birinin söyleyecek çok şeyi, konuşacak sözleri olmalıdır. Ama filmin tek okuyan karakteri susar. Sanki her şeyi gören, anlayan bir bilgedir. Kimse fikrini sormadığı için ya da konuşursa birileri zarar göreceği için susar.

Hale Otuzlu yaşlarda bir kadın. Hostes. Adem'in eşi. Hale çalışıp para kazanan, evin geçimini sağlayan bir karakter. Adem onu aldattığı halde boşanmak yerine umursamamayı seçmiştir.

Uzlaşmacı Adem altınlarını çalınca Hale boşanmak ister. Yine de bu konuda çok diretmez. Çatışmak yerine olayları akışına bırakmayı tercih eder. Adem'in defolarını bildiği halde hastalığını tedavi ettirsin diye yine para verir.

Eski eş Yirmili yaşlarda bir erkek. Meryem'in boşandığı eşi.

Fırsatçı Meryem onu uzaklaştırmak için iki kez para verir. Adaya Meryem'i bulmak için geldiğini söylese de paraları almaktan çekinmez. Adem'in ona yemek ısmarladığı sahnede polislerle Adem arasındaki tartışmayı fırsat bilip Adem'in masaya koyduğu parayı alır, kaçır.

Manipülatif Adaya geldiği ve Meryem'le karşılaştığı ilk sahnede ona hasta olduğunu, Meryem'den başka kimsesinin olmadığını söyler. Daha sonra da bir çay bahçesinde buluşurlar, adam Meryem'e kendisine dönmesi için yalvarır.

Fotoğraflı Kadın

Ellili yaşlarda bir kadın. Kayıp oğlunu arıyor.

Acı Açıkça söylenmese de gözaltında kaybedilen kişilerin annelerini çağrıştıran bu karakter sanki acının temsilcisidir. Acı çektiğini yüzünden, inlemelerinden, haykırışından anlarız. Adem onu annesinin yerine koymaya çalışınca Adem'e sert bir şekilde "Evine dön" diyerek böyle bir ikamenin mümkün olmadığını, kimsenin acısını hafifletemeyeceğini gösterir.

TEMLAR

DOĞA

Doğa Reha Erdem'in hemen her filminde olduğu gibi doğanın hem anlatı hem görüntü estetiği açısından önemli bir yeri var. Doğa adeta kendini karakterlere sık sık hatırlatır. Onların dünyasının dışında kendi hayatını sürdürmektedir ve karakterlerden kendisine uyum sağlamasını bekler.

Açıklayıcı Anlar: Film fırtınalı bir gecede başlar. Açılış görüntüsü sert rüzgarla sallanan ağaçlardır. Sanki film başlıca temasını bize ilk görüntüyle haber verir. Esmâ ile Meryem'in ormanda sohbet ettikleri sahnelerden birinde Esmâ şöyle bir tekerleme uydurur: "Rüzgar çıkar, kötülerin gözleri tozla dolar. Rüzgar dolar, kötülerin gözleri çıkar". Doğanın kötülükleri yok edeceğine ilişkin bir inanıştır bu.

Doğa gök gürültüsü, şimşekler ve deprem aracılığıyla da karakterlerle konuşur. Meryem'in, doktorun evlenme teklifine cevap vereceği sahnede biz daha cevabı tam olarak duyamadan deprem başlar. Doğa sanki Meryem'e bir mesaj vermekte, bu evliliğe onay vermediğini söylemektedir. Ama Meryem gibi diğer karakterlerin çoğu da doğayı okuyamazlar.

Doğayı okuyabilen tek kişi Emin'dir. Atların hastalanıp ölmesi de insanların kontrol edemediği bir felakettir. Yalnızca Emin atların farkındadır ve onların yaralarını tedavi etmeye, ölenleri gömmeye çalışır. Esmâ ise doğada doğaüstü bir güç arar. Doğayı tanrıdan mesaj getiren bir elçi gibi algılar. İlk sahnede ağaç dalları fırtınanın etkisiyle kopup düştüğü zaman bunu tanrının ona bir yol göstermek için yaptığını inanır.

Diğer yandan doğa, filmin kadın karakterleri Esmâ, Meryem ve Hale için huzur buldukları, kendilerini güvende hissettikleri bir mekandır. Doğa ana onları adeta kucaklar. Kadın karakterler "kaskatı eril dünyadan aldıkları yaraları, doğanın kucağında ve şarkı söyleyerek pansuman etmeye" (Oktan, 2019:167) çalışırlar. Orman "uygarlığın dışında konumlanan ve karakterlerin bu dünyanın ötesinde bir yaşama ilişkin tasavvurlarına yuva olma işlevi üstlenen" (Oktan, 2019:173) neredeyse masalsi bir mekandır. Esmâ'nın gördüğünü iddia ettiği geyik de masalsi bir varlık olarak, sanki gerçek olduğu kanıtlanırsa mutlu sona ulaşılacakmış gibi bir ütopyadır. "Otoritenin ve her türlü hiyerarşik ilişkilerin dışarıda bırakıldığı bu mekânlar, kadınlar açısından neşeli, sevgi dolu ve bu evreni paylaştıkları diğer canlılarla etkileşim içerisinde bir dünya tasavvuru sunar" (Oktan, 2019:179).

Ada Bütün güzelliklerine karşın ada distopik bir ögedir filmde. Sanki karakterleri karnından püskürtüp atmaya çalışmaktadır. Deprem ve hastalıkların yanı sıra yetkililer sürekli anons yaparak halktan adayı terk etmelerini istemektedir. Elektrik ve su dağıtım hizmetlerinin aksaması hayatı zorlaştırmaktadır. Bir yandan deprem ve hastalık riski diğer yandan yerel otorite karakterlerin yaşam alanını daraltır. Ada, izole edilmiş, karakterlerin içine sıkışıp kaldıkları, "ıssızlaşmasına ve hayatın yavaş yavaş yok oluşuna tanıklık" (Oktan, 2019:167) ettikleri bir distopyadır.

Açıklayıcı Anlar: Sürekli elektrik kesilir, su uzun zamandır verilmemektedir, çeşmeden akan suyun rengi kahverengiye dönmüştür, depremler olmaktadır ve büyük bir deprem beklenmektedir. Atlar hastalanmaktadır, hastalıkları bulaşıcıdır. Adaya vapur seferleri azaltılmıştır. İnsanların çoğu adayı terk eder.

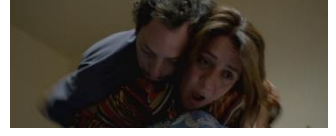

TOPLUM

Toplumsal Cinsiyet Erkeklik, cinsiyet ayrımcılığı, şiddet gibi kavramlarla işlenen toplumsal cinsiyet teması filmin erkek ve kadın karakterleri arasındaki ilişkilerde erkeklerin otorite figürleri olarak

baskı ve manipölasyon yoluyla kadınların üzerinde kurdukları hegemonyada kendini gösterir. “Erkeklerin yaşamı neredeyse tamamen kadınların çeşitli biçimlerde istismar edilmesi üzerine kuruludur. Kadınların içine düştükleri maduniyet, emeklerini, sevgilerini, cinselliklerini erkeklerin hizmetine sunmaktan başka çare bırakmaz” (Oktan, 2019:170).

Açıklayıcı Anlar: Esma, Mesut’un gündelikçisidir ve jenaratörü çalıştırmaktan ki bunu Mesut beceremez, yemeğe, temizliğe dek her tür işi üstlenir. Mesut ise neredeyse hayatta kalmasını sağlayan bu kadını Adem onun Emin’le aynı yatakta uyduğunu söyleyince işten kovar. Esma sadece Mesut’a değil Adem’e de hizmet verir. Dizi yaralandığı zaman pansumanını yapar, hasta ve üzgün olduğunda şefkat gösterir, onu hayata döndürür. Adem bunu “Çocuğun gibi...Yeniden doğurdun beni” diyerek ifade eder. Anne şefkatinden yoksun Adem onu annesi yerine koyar. Ama daha önceki bir sahnede ise Esma’ya tecavüz etmeye kalkışmıştır.

Meryem ise hem acıdığı hem de ondan kurtulmaya çalıştığı için doktordan çaldığı paraları eski eşine verir. Adam hasta ve yalnız olduğunu söyleyip yalvararak duygu sömürüsü yapar. Doktor, Meryem’i göğüslerini eski patronuna gösterdiği için ayıplar. Meryem ondan uzaklaşır. Doktor dizlerine kapanıp kendini affettirmeye çalışırken Meryem “N’olur bu kadar eziyet etmeyin kendinize” diyerek başını okşar. Oysa doktor, Meryem’e kızdığı zaman çeşmeyi açıp suyu boş yere akıtarak onun sürekli ağır su bidonlarını taşımasına neden olur. Bir çeşit işkence ve cezalandırma yöntemidir bu.

Hale de sürekli para vererek Adem’e hizmet etmiştir. Erkekler kadınlardan istediklerini almak konusunda o kadar talepkardır ki Hale’den sigara isteyen bir adam bile ümit verdiği gerekçesiyle Hale’nin peşine düşer. Erkek karakterler manipölasyon, zorbalık ya da para gücüyle kadınlara istediklerini yaptırırlar.

Doktor ile Mesut kapalı yüzme havuzundaki sahnede kadınların dış görünüşleri ve bedenleri hakkında konuşurlar. Bir kadının çekici olması için bedeninin nasıl olması gerektiği üzerine sözler söylerler. Bu sahne her iki karakterin erkek egemen toplumdaki normlara göre üretilmiş söylemi nasıl yeniden ürettiklerinin iyi bir örneği. Doktor ve Mesut, cinsellikten çalışma hayatına dek kadınları algılama biçimini belirleyen erkek bakışının da açık bir temsili.

Annelik Filmdeki üç kadın karakter sanki erkekler onların çocuklarıymış, onlar da koruyucu, kollayıcı annelermiş gibi davranmak zorunda kalır. Hale çalışıp para kazanmakta, rüşvet aldığı için işten çıkarılmış Adem’e para vermektedir. Meryem eski eşine para verir, yeni eşine şefkat gösterir. Esma, Mesut’un ve Adem’in günlük ihtiyaçlarını karşılamak için yemek, temizlik yapar, hastalıklarıyla ilgilenir, bir anne gibi onların üzüntü ve öfkelerini yatıştırmaya çalışır.

Açıklayıcı Anlar: Mesut’la Adem’in tartıştıkları sahnelerden birinde Adem başını önüne eğmiş fısıldar gibi konuşur: “Korkma senin evinde ölmem” der. Esma yanına çömelip babasından da ölümden de korkmamasını söyler. Adem’e güç vermek isteyen bir anne gibidir. Daha sonra Adem’i hayata döndürecek, “yeniden doğuracak”tır.

Filmin son bölümünde ise Esma, Meryem ve Hale’nin de yardımıyla Adem’in hayatına son verir. Bu sahne üç kadının da annelikten vaz geçtiğini, artık erkeklere hizmet edip annelik yapmayacaklarını ifade eder. Esma “anne” olarak doğurur, “tanrı” olarak öldürür. “Esma”, İslamiyette allahın en güzel adları anlamına gelen Esma-ül Hüsna kelimesiyle ilişkilendirilmektedir.

Filmde annenin yokluğu da vurgulanan bir tema. Hiçbir karakterin annesi yoktur. Kadınlar birbirlerine ve erkeklere anne olurlar. Esma, Meryem’i ormanda bulup evine getirir, ona yatağını verir, doktorun muayenehanesinde çalışmasını sağlar. Üç kadın doğanın kucığına sığındıkları zaman hem birbirlerini eğlendirirler hem de doğadan güç alırlar; doğanın içinde birlikte arınıp iyileşirler. Adem, filmin son bölümünde Esma’yı annesi yerine koyar ama bir yandan da kayıp oğlunu arayan kadına “Anneciğim” diyerek onu bulmaya çalışır. Oğlunu arayan kadın da çocuğu kayıp olduğu için anneliğini kaybetmiştir. Ne çocuksuz anneler ne de annesiz erkekler mutludur filmde.

PSİKOLOJİ

Yalnızlık Filmin bütün karakterleri yalnızdır.

Açıklayıcı Anlar:

Esma ve Emin akşamları eve birlikte dönerler ama onları bir arada gördüğümüz anlar çok değildir. Gün içinde ikisi farklı yeredir, akşam eve döndüklerinde birlikte zaman geçirdiklerini görmeyiz. Mesut hala evlilik yüzüğünü taksa da eşi yoktur. Adem'in anne arayışından Mesut'un eşini kaybettiğini anlarız. Doktor da yalnız yaşamaktadır. Meryem'le evlense de bir çift, bir aile olamazlar. Adem evlidir ama Hale ile araları iyi değildir. Hale boşanmak ister. Meryem eşinden ayrılmış, yeni eşinden uzak durmaktadır. Sokaklarda da yalnız kadınlar görürüz, eşyalarının başında durup kaygıyla beklerler.

AİLE

Baba-Oğul İlişkisi

Mesut ile Adem arasındaki ilişki epeyce önce yıpranmış, düşmanca bir hale dönüşmüştür. Mesut'un otoriter tavrı, Adem'in sorumsuzluğu arlarındaki anlaşma çerçevesini daraltmıştır.

Açıklayıcı Anlar: Adem hasta olduğunu öğrendiği zaman tetkiklerini yaptırmak için babasından para istemek amacıyla onu arar. Mesut onunla konuşmak istemez, konuştuğu zaman ise "Artık benden sana para yok" diyerek oğlunun hastalığını umursamadığını gösterir. Hale altınlarını çaldığı için Adem'i boşamak ister. Adem, Hale'nin yalan söylediğini iddia eder. Mesut araya girip Hale'yi savunur, "O yalan söylemez" der. Adem onu Hale'de gözü olmakla suçlar.

Adem adaya geldiğinden beri babasından şefkat ve ilgi talep etmekte ama Mesut'un soğuk, azarlayıcı tavırlarıyla karşılaşmaktadır. Ancak, Adem ölüp dirildikten sonra Mesut'un tavrı değişir, sevecen bir baba gibi davranır. Aralarındaki iletişimsizlik ve düşmanca duygular ölüm gerçeğiyle değişmeye başlar.

KAYNAKÇA

Oktan, A. (2019) Uzamın Araf'ında Reha Erdem Karakterleri, **Araf'ta İmgeler: Sinemada Kimlik, Aidiyet ve Ontolojik İkilemler** içinde A. Oktan ve M. Aytaş (Haz.), Doruk yayınları.

Fragman

<https://www.youtube.com/watch?v=wOqk4sdRfNs>